

«Θα ανοίξω το στόμα της ψυχής μου και θα γεμίσει από Άγιο Πνεύμα» (Μιχάλης Κουτσός, Φιλόλογος – Συγγραφέας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ὡδή α', Ἦχος δ', Ὁ Εἰρμός Καταβασίας

Ἀνοίξω τό στόμα μου καί πληρωθήσεται πνεύματος

καί λόγον ἐρεύξομαι, τῇ βασιλίδι Μητρί,

καί ὀφθήσομαι, φαιδρῶς πανηγυρίζων

καί ᾄσω γηθόμενος ταύτης τά θαύματα (δίσς) .

Μετάφραση

«Θα ανοίξω το στόμα (της ψυχής) μου και θα γεμίσει από Άγιο Πνεύμα και θα βγάλω από τα βάθη της καρδιάς μου ένα λόγο πανηγυρικό για την Βασιλομήτορα και τότε θα φανώ πως πανηγυρίζω με λαμπρότητα και θα ψάλλω όλος χαρά τη Θεία της Σύλληψη».

Σχόλια

Ο υμνογράφος δανείζεται από δύο στίχους του Δαβίδ: «Το στόμα μου ήνοιξα και ήλκυσα πνεύμα» και «εξηρεύξατο η καρδιά μου λόγον αγαθόν». Εδώ ο υμνογράφος όταν λέγει στόμα δεν εννοεί το στόμα του σώματος αλλά το στόμα της νόησης της ψυχής. «Δύναται είναι της ψυχής στόμα η διανοητική δύναμις» υποστηρίζει ο Γρηγόριος Νύσσης. Και όπως από το στόμα ενός δοχείου, αν είναι στενό, μπαίνουν λίγα υγρά, ενώ αν είναι φαρδύ, μπαίνουν πολλά, έτσι και το στόμα της ψυχής. Το Άγιον Πνεύμα γεμίζει το στόμα του πιστού, όπως το χελιδόνι δίνει τροφή στον

νεοσσό. Για να είναι όμως ανοιχτό το στόμα της ψυχής πρέπει να υπάρχει αγαθή προαίρεση και πίστη σταθερή.

Ο υμνογράφος χρησιμοποίησε το ρήμα «ερεύγομαι» , από όπου παράγεται και το ρέψιμο, για να τονίσει ότι ο λόγος του προέρχεται αυθόρμητα μέσα από την καρδιά του, η οποία φωτίστηκε από το Άγιο Πνεύμα χωρίς δεύτερες σκέψεις και υπολογισμούς.

Επίσης ο υμνογράφος χρησιμοποιεί το «άσω», για να θυμίσει την Α΄ Βιβλική Ωδή, όπου αναφέρεται το «άσωμεν τω Κυρίω, ότι δεδοξασται».

Στην **Πρώτη ωδή**, ο υμνογράφος φτιάχνει ένα, θα λέγαμε, προοίμιο, για να μας προϊδεάσει για όσα πρόκειται να ακούσουμε στον Ακάθιστο ύμνο, που, στο μεγαλύτερο μέρος του εξυμνεί την Παναγία με καταπληκτικές εικόνες και λογοτεχνικά σχήματα. Αν, οδηγούμενοι από το Άγιο Πνεύμα, λάλησαν οι ιεροί συγγραφείς της Βίβλου, και ο ψαλμωδός το επικαλείται, για να εκπέμψει από την καρδιά του «λόγον αγαθόν», γιατί να μην κάνει το ίδιο κι ο ποιητής του Ακαθίστου Ύμνου, ώστε να εξυμνήσει επαξίως τη Θεοτόκο; Κατά ανάλογο τρόπο πρέπει και οι πιστοί να υμνούν τον Θεό για τα «κρείττονα χαρίσματα» του Πνεύματος, ως «δοχεία» της Θείας Χάριτος, αντιπαραθέτοντάς τα στις προκλήσεις ενός αμαρτωλού και παραστρατημένου κόσμου.

Χριστοῦ βιβλον ἔμψυχον, ἐσφραγισμένην σε Πνεύματι·

Ὁ μέγας Ἀρχάγγελος, Ἀγνή θεώμενος, ἐπεφώνει σοι·

Χαῖρε χαρᾶς δοχεῖον, δι' ἧς τῆς Προμήτορος ἀρά λυθήσεται.

Σχόλια

Η Παναγία είναι το έμψυχο βιβλίο του Χριστού, γιατί μέσα από τη ζωή της αντιλαμβανόμαστε την παρουσία του Χριστού, είναι αυτή που εικονίζει τον Χριστό, είναι αυτή που στην καρδιά της γράφτηκε με ανεξίτηλα γράμματα ο Λόγος του Θεού. Το βιβλίο αυτό, που συμβολίζει την Παναγία, είναι σφραγισμένο με το Άγιο Πνεύμα. Αυτό μας παραπέμπει στην Αποκάλυψη του Ιωάννου (κεφ ε΄, 5) όπου γράφει: «ἀνοῖξαι τό βιβλίον καί τάς ἑπτά σφραγίδας αὐτοῦ». Αυτό το βιβλίο κανένας δεν μπόρεσε να το ανοίξει παρά μόνο το Αρνίο, ο Χριστός. Επομένως η Παναγία είναι εφτασφράγιστο βιβλίο, διότι:

α) είναι φορέας του μεγάλου Σχεδίου του Θεού για την σωτηρία του κόσμου β) Είναι αμόλυντη και αγνή Παρθένος γ) μόνο ο Ιησούς Χριστός μπόρεσε να ανοίξει το εφτασφράγιστο αυτό βιβλίο και έτσι η παρθένος έγινε μητέρα μόνο του

Χριστού κατά τρόπο υπερφυσικό και ανεξήγητο, αφού αξιώθηκε να αποκτήσει τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ βλέποντας την Αγνή Παρθένο δεν συγκρατήθηκε και της φώναξε ότι είναι δοχείο χαράς, διότι εξαιτίας της λύθηκε η κατάρα της Εύας

Ἀδάμ ἐπανόρθωσις, χαῖρε Παρθένε Θεόνυμφε,

τοῦ Ἰδοῦ ἡ νέκρωσις, χαῖρε πανάμωμε,

τά παλάτιον τοῦ μόνου Βασιλέως.

χαῖρε θρόνε πύρινε τοῦ Παντοκράτορος.

Σχόλιο

Ο υμνογράφος χαιρετίζει την Παρθένο Μαρία, που έγινε νύμφη όχι ανθρώπου αλλά του Θεού (Θεόνυμφος), γι αυτό και την χαιρετίζουμε ως «Νύμφη ανύμφευτε» αλλά και συγχρόνως ως Πανάμωμη, δηλαδή ως αγνή που δεν έχει κανένα ψεγάδι. Αυτή λοιπόν η Πανάμωμη Παρθένος έγινε «Ἀδάμ ἐπανόρθωσις και τοῦ Ἰδοῦ ἡ νέκρωσις». Η επανόρθωση έφερε και την ανόρθωση στον Αδάμ και παράλληλα καταργήθηκε ο θάνατος και απονεκρώθηκε ο Άδης, Σε αυτήν ενθρονίστηκε ο Χριστός και έγινε το παλάτι του μόνου Βασιλέως, του Παμβασιλέως Χριστού. Αυτός ο θρόνος του Παντοκράτορα Θεού είναι πύρινος, έτσι όπως μας το περιγράφει και ο προφήτης Δανιήλ: «καί ο παλαιός ἡμερῶν ἐκάθητο καί τό ἔνδυμα αὐτοῦ λευκόν ὥσεί χιών καί ἡ θρίξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὥσεί ἔριον καθαρόν, ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός, οἱ τροχοί αὐτοῦ πῦρ φλέγον· (Δαν. 7,9). Υπόψη ότι και ο προφήτης Ηλίας σε πύρινο άρμα ανέβηκε στους ουραμούς.

Δόξα...

Ῥόδον τό ἀμάραντον, χαῖρε ἡ μόνη βλαστήσασα,

τό μῆλον τό εὖοσμον, χαῖρε ἡ τέξασα,

τό ὁσφράδιον, τοῦ πάντων Βασιλέως,

χαῖρε ἀπειρόγαμε, κόσμου διάσωσμα.

Σχόλιο

Η Παναγία είναι αυτή από την οποία γεννήθηκε και βλάστησε ο Χριστός, ο οποίος εδώ χαρακτηρίζεται:

1.ως «Ῥόδον τό ἀμάραντον». Για το ρόδο το αμάραντο κάνει λόγο και ο Ελύτης

στο Άξιον Εστί Γ': «Της αγάπης αίματα με πορφύρωσαν και χαρές ανείδωτες με σκιάσανε, οξειδώθηκα μες στη νοτιά των ανθρώπων μακρινή μητέρα ρόδο μου αμάραντο».

Η Παναγία είναι η Τριανταφυλλιά, απ' όπου βλάστησε το Τριαντάφυλλο που λέγεται Χριστός. Ο Θεός έψαχνε να βρει ευωδία στον κόσμο και την βρήκε στο πρόσωπο της Παναγίας. Την είδε ο Θεός και οσφράνθηκε το άρωμα της αρετής της. Γι' αυτό λέγεται «το οσφράδιον του πάντων Βασιλέως».

Όλα τα λουλούδια κάποτε μαραίνονται και μάλιστα γρήγορα. Και η ζωή του ανθρώπου είναι ένα λουλούδι που μαραίνεται. Η Παρθένος Μητέρα όμως είναι το «ρόδον το αμάραντον», που φανερώνει το καθαρό, το αμόλυντο και αδιάφθορο. Είναι ένα λουλούδι που εδώ και δύο χιλιάδες τώρα χρόνια παραμένει αμάραντο και θα παραμένει στους αιώνες. Στους Αγίους Τόπους υπάρχει μία εικόνα της Παναγίας που εικονίζει την Παναγία ως «Ρόδον Αμάραντον».

Αλλά και ο Χριστός είναι ρόδο αμάραντο, τριαντάφυλλο που γεννήθηκε από την Παρθένο, χωρίς το κληρονομικό μόλυσμα του προπατορικού αμαρτήματος. Όποιος πλησιάζει τον Χριστό αισθάνεται μία ουράνια ευωδία. Το λέει ο απόστολος Παύλος: «Χριστού ευωδία εσμέν τω Θεώ εν τοις σωζομένοις» (Β' Κορ. 2,15).

Αλλά και ο κάθε πιστός μπορεί να γίνει Ρόδο και να ευωδιάζει με την «ευωδία του Χριστού», όπως ευωδιάζουν και τα λείψανα των αγίων.

2.« τό μήλον τόεϋοσμον, χαῖρε ἡ τέξασα». Η Παναγία γέννησε το μυρωδάτο μήλο, το οποίο τρώγοντάς το οι άνθρωποι παίρνουν ζωή, ενώ τρώγοντας το μήλο του Παραδείσου καταδικάζονται σε θάνατο και όχι μόνο οι άνθρωποι αλλά και όλη την κτίση.

3. «τό όσφράδιον, τοῦ πάντων Βασιλέως». Το «οσφράδιο» είναι φυτό από το οποίο βγαίνει μια ισχυρή αρωματική ουσία, που χρησιμεύει στην ιατρική για να συνέρχονται όσοι λιποθυμούν. Την χρησιμοποιούσε και ο αυτοκράτορας, για να μπορεί να εισέρχεται στον στάβλο των αλόγων και να αντέχει την αφόρητη μυρωδιά αυτού του χώρου

Έτσι και η Υπεραγία Θεοτόκος χρησίμευσε ως οσφράδιο-πολύτιμο άρωμα, προκειμένου ο Κύριός μας να εισέλθει στον κόσμο μας, ο οποίος ιδιαίτερα την εποχή εκείνη θύμιζε στάβλο με έντονη τη δυσοσμία της αμαρτίας. Μήπως και το σπήλαιο της Γεννήσεως με το σταύλο των αλόγων ζώων δεν μας παραπέμπει στην αποπνικτική ατμόσφαιρα , την οποία δημιουργούν τα ζώα ένστικτα των ανθρώπων και την οποία ήρθε να καθαρίσει ο Λυτρωτής του κόσμου με το άρωμα της αγιότητας, όπως ο Ηρακλής την κόπρο του Αυγείου;

4. «χαῖρε ἀπειρόγαμε, κόσμου διάσωσα». Τρεις φορές ο υμνογράφος απευθύνει το «χαῖρε» γεμάτος χαρά, διότι η αιτία όλων αυτών είναι η Παναγία και γι αυτό χαρακτηρίζεται «κόσμου διάσωσα», δηλαδή σωτηρία του κόσμου.

Καί νῦν...

Ἀγνείας θησαύρισμα, χαῖρε δι' ἧς ἐκ τοῦ πτώματος ἡμῶν ἐξανέστημεν, χαῖρε ἡδύπνοον κρίνον, Δέσποινα, πιστούς εὐωδιάζον, θυμίαμα εὐοσμον, μύρον πολύτιμον.

Σχόλιο

Το Θεοτοκίο αυτό είναι κάτι αντίστοιχο με το προηγούμενο Δοξαστικό. Εκεί ο Χριστός είναι το «Ῥόδον τό ἀμάραντον, τό μῆλον τό εὐοσμον», εδώ η Παναγία είναι το «ἡδύπνοον κρίνον, το θυμίαμα εὐοσμον και μύρον το πολύτιμον». Η ευωδία του Χριστού υπάρχει και στους τρεις χαρακτηρισμούς. Η Παναγία μας είναι ό τι πιο αγνό, «αγνείας θησαύρισμα», ό τι πιο λυτρωτικό, αφού μας γλίτωσε από πτώση και μας έφερε την ανάσταση «δι' ἧς ἐκ τοῦ πτώματος ἡμῶν ἐξανέστημεν» , ό τι πιο όμορφο, όπως το κρίνο «ἡδύπνοον κρίνον», ό τι πιο ευωδιαστό, όπως το θυμίαμα «θυμίαμα εὐοσμον», και ό τι πιο πολύτιμο όπως το ακριβό άρωμα « μύρον πολύτιμον». Δεν υπάρχει ωραίος χαρακτηρισμός που να μην μπορεί να αποδοθεί την Παναγία.